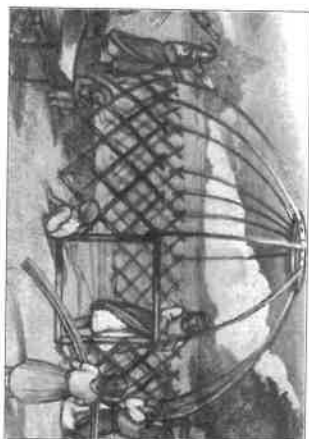

A KÖZÉPKOR MŰVÉSZETE ÉS ÖLTÖZETE, V-XV. SZÁZAD

Szíjvégek a verebi leletből

Jurtaeplítés
László Gyula rajza

diszítő motívumaira jellemző a stilizált díszítőelemek (inda-palmetta, szilvett rajzú állatok) megszokott szorozása. Az ötvösművészetre nagy hatással volt a Közép-Ázsiából induló arab és a bizánci művészet is. Antik hatást mutatnak a *nagyszentmihályi kincs* arany asztali edényeinek díszítőmotívumai. A csontfaragások legszébb darabjai a fanyergek csont borítólemezei vagy a híres *Lehel kútja*.

A honfoglalás kor népe keleti hagyományai szerint *jurtában* élt. Az államalapítás korának építészeti emlékei az *erődvárak* és templomai, amelyek gyakran szolgáltak alapul későbbi paloták és monostorok építéséhez (például Zalavár erődítése a Szent István alapította bencés monostorhoz).

Viselet

„A magyarok csinosak és jó kinézésűek. Ruhájuk brokátból készült. Fegyvereik ezüsttel vannak kiverve, és gyönggyel beakottak.” (Gardizi perzsa krónika)

Alapanyagok

Len- és kendervászon, brokátelyem, bőr, szőme, posztó, nemez.

Női és férfi viselet

Az alapjaiban hasonló öltözetek anyagát és formáit a lovas nomád életmód, a vándorlásból, valamint a földrajzi helyzetből adódó sokféle hatás határozta meg. A fém- vagy gyöngydíszes nyak- és csuklópántos alsóruhához vagy inghez buggyos nadragot és csizmát viseltek. Térdíj vagy lábszárközépig érő, nyitott, veretekkel díszített, övvel összekötött hosszú ujjú felsőruhájuk volt a keleties *kafitán*. Az államalapítás korától a keresztény Európa nyugatos öltözetjei jellemzőek.

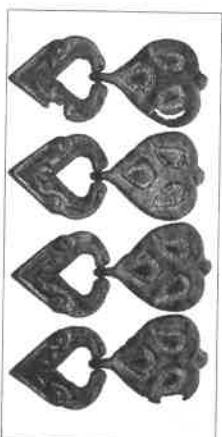
Hajviselet, fejfedők
A férfiak *boljszt*, szokálit viseltek, hajukat *varhocsba* fogták. A nők hajfonataikat varhocsdíszítő korongokkal fogták össze.

Női és férfi viselet
Részlet László Gyula rajzából

Fejfedelmi viselet
Részlet László Gyula rajzából

Ingdíszek

Bőr- vagy nemezslíveket mives, veretes csúcsok díszítették. A leányok korongokkal, csüngőkkel díszes pártát hordtak.

Fejedelmi szobor
maroklata (X. sz.)

Fülbetvalók

Karperecek (Zsempe)

Kiegészítők
A férfiak puha szárú csizmáit is fémveretekkel díszítették.

Alapvető használati tárgyak közül a legfontosabbakat, mint például a *fegyverövet* fémveretek és szíjvég díszítette. Az övre a fegyvereket, a nyílartó teget és a bőrből készült, fémlennel borított *tarsojt* tűzték fel.

A nők ékesítésére szolgáltak a nemesfém nyakperek és láncok, valamint a karperecek, fülbevalók, boglárók, palástcsatok, áttört függők és filigrános hajlunkák. A szegények hajlunkáik, csajai bronzból, gyöngysorai üvegpszázból készültek.

3.3. A román kor művészete és viselete

„...ha jól cselekedve és mégis szenvedve túrtok, ez kedves dolog istennél”
Péter apostol

Társadalom és gazdaság

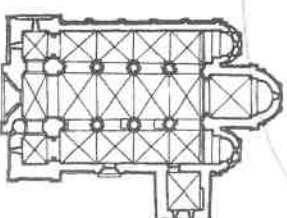
A XI-XII. század a feudális virágkora volt. A társadalom jobbágyok és földesurak osztályaira tagozódott. Szabad városok alakultak.

A jéki bencés apátság templom
(XIII. sz. első fele)

A jéki templom
kapuja

Római templom alaprajza
(jéki templom)